

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна)

ЕТОЛОГІЯ ТА ДОБРОБУТ

Розробник:
Киричко О., доцент кафедри нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин, кандидат ветеринарних наук, доцент

Полтава 2023 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Етологія та добробут
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	Міжфакультетська вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	Кафедра нормальної і патологічної анатомії та фізіології тварин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Киричко Олена, кандидат ветеринарних наук, доцент <i>Контакти:</i> ауд. 20 (навчальний корпус № 1) <i>e-mail:</i> olena.kyrychko@pdaa.edu.ua , тел.: 067 745 3548, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kyrychko-olena-borysivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень Другий (магістерський) рівень для галузі знань 21 Ветеринарна медицина
Спеціальність Освітня програма	Всі спеціальності
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання з біології

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає в тому, щоб здобувачі вищої освіти оволоділи теоретичними і практичними знаннями щодо поведінки тварин, та її проявів у зв'язку з спадковими факторами, умовами існування, утримання, годівлі, експлуатації, впливом нервової системи, змін навколишнього середовища та антропогенного чинника, забезпечення добробуту тварин.

Основні завдання навчальної дисципліни: вивчення поведінки тварин та її життєвих проявів обумовлених спадковістю, умовами існування, утримання, годівлі, експлуатації, впливом нервової системи, змін навколишнього середовища та антропогенного чинника. Аналіз дії та залежності тварин від адаптивних та соціальних поведінкових реакцій. Застосовувати знання з етології, елементів зоопсихології та добробуту тварин, як основу для шляхів використання та утримання тварин.

Компетентності:

Загальні:

- ЗК 1. Вміння виявляти, ставити, вирішувати професійні та життєві проблеми на основі етико естетичних міркувань.
- ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, вміння виявляти, формулювати та вирішувати проблеми.
- ЗК 3. Здатність абстрактного мислення, аналізу та синтезу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, уміння використовувати їх у професійній і соціальній діяльності.
- ЗК 4. Здатність до практичного застосування знань та оволодіння сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, вести здоровий спосіб життя.

Результати навчання:

- РН 1. Застосовувати для ефективної професійної діяльності гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання.
- РН 2. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації у межах своєї компетенції.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Загальні поняття про етологію. Фізіологічні передумови поведінки тварин.	14	2	2	8
Тема 2. Зоопсихологія. Класифікація поведінкового континууму.	18	2	2	8
Тема 3. Індивідуальні форми поведінки.	20	2	2	10
Тема 4. Соціальна поведінка.	18	4	2	10
Тема 5. Розвиток поведінки особини.	16	2	2	8
Тема 6. Особливості розумової діяльності та адаптаційні можливості тварин.	18	2	2	8
Тема 7. Добробут тварин.	16	2	2	8
Усього годин	90	16	14	60

Оцінювання результатів навчання

- опитування (шкала та критерії оцінювання; min - max) (0-8);
- виконання завдань практичних занять (шкала та критерії оцінювання; min - max) (0-4);
- виконання завдань самостійної роботи (шкала та критерії оцінювання; min - max) - у вигляді підготовки питань, реферату - (0-16).

Семестровий контроль – оцінювання рівня засвоєння здобувачем вищої освіти всього обсягу навчальної дисципліни проводиться у формі заліку.

Форми контролю результатів навчання

Результати навчання	Форми оцінювання Залік 5 семестр			Разом
	Опитування	Виконання завдань практичних занять	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	
РН 1	28	14	8	50
РН 2	28	14	8	50
Разом	56	28	16	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання завдань практичних занять	Виконання завдань самостійної роботи (реферат)	
Тема 1. Загальні поняття про етологію. Фізіологічні передумови поведінки тварин.	8	4		12
Тема 2. Зоопсихологія. Класифікація поведінкового континууму.	8	4		12
Тема 3. Індивідуальні форми поведінки.	8	4		12
Тема 4. Соціальна поведінка.	8	4		12
Тема 5. Розвиток поведінки особини.	8	4		12
Тема 6. Особливості розумової діяльності та адаптаційні можливості тварин.	8	4		12
Тема 7. Добробут тварин.	8	4		16
Разом	56	28	16	100

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів	Критерії оцінювання
	Опитування
7-8	Показано знання основного матеріалу теми на 90-100%. Показано всебічні, систематичні і глибокі знання матеріалу теми. Засвоєно взаємозв'язок основних понять теми та їх значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності у розумінні та використанні теоретичного матеріалу, уміння здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації у межах своєї компетенції, застосовувати для ефективної професійної діяльності гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання.
5-6	Показано знання основного матеріалу теми на 74-89%. Показано достатнє знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми, уміння здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формувати рекомендації у межах своєї компетенції, пов'язувати гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання для ефективної професійної діяльності.
3-4	Показано знання основного матеріалу теми на 60-73%. Показано низькі знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
2	Показано знання основного матеріалу теми на 40-59%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
1	Показано знання основного матеріалу теми 35-39%. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	Відсутність здачі або показано знання основного матеріалу теми до 35%.

Розподіл балів	Критерії оцінювання
Виконання завдань практичних занять	
4	здобувач вищої освіти змістовно підготувався до заняття, веде себе активно, активно приймає участь у дискусії щодо теми заняття.
3	Показані добрі знання матеріалу теми. Проявлено систематизований характер знань з питань теми. Відповіді на питання не достатньо повні.
1-2	Показано знання основного матеріалу теми. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у виконанні передбачених програмних завдань.
0	здобувач вищої освіти не підготувався до заняття, не приймає участь у дискусії щодо теми заняття або відсутній.
Виконання самостійної роботи (реферату)	
14-16	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, є актуальним. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
10-13	Матеріал викладений лаконічно, послідовно, але містить дані, що застаріли або не відповідають дійсності. Оформлення роботи відповідає загальним стандартам для даного виду робіт.
1-9	Матеріал подано нелогічно. Тема роботи розкрита не повністю, є застаріла інформація. Оформлення не відповідає стандартним вимогам. Дуже слабо відкрита тема
0	Не здано.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 90 год. Кількість кредитів – 3,0. Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. З дотриманням академічної доброчесності.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Севериновська О. В., Пахомов О. Є., Рибальченко В. К. Етологія (основи поведінки тварин) : підручник для вищих навчальних закладів . Дніпро: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 292 с.
2. Корж О. П. Етологія тварин: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2018. 235 с.
3. Ігнатенко І.А. Етологія: Навчальний посібник. Черкаси, 2009. 96 с.
4. Доценко В. В. Зоопсихологія : навчальний посібник. Харків: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ., 2019. 240 с.
5. Яцина О.Ф. Зоопсихологія: Навчально-методичний посібник. – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. – 144 с.
6. Основи біобезпеки та благополуччя тварин / Недосеков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. Ніжин, 2021. 252 с.

Допоміжні

1. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с.
2. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження».
3. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин».
4. Киричко О. Б., Дмитренко Н. І., Шерстюк Л. М. Деонтологічні підходи до забезпечення якості вищої освіти у сучасних умовах. Матеріали 51-ї науково-методичної конференції викладачів і аспірантів «Вища освіта: проблеми і шляхи забезпечення якості у контексті сучасних трансформацій», 26-27 лютого 2020 року, Полтава: РВВ ПДАА, 2020. – С.34-36.
5. Киричко О. Б., Тігаренко О.В. Основні засади у забезпеченні добробуту тварин. *Сучасні аспекти лікування і профілактики хвороб тварин*: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 23–24 листопада, 2022 р. Полтава, 2022. С. 75-76.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Севериновська О. В., Пахомов О. Є., Рибальченко В. К. Етологія (основи поведінки тварин) : підручник для вищих навчальних закладів . Дніпро: Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2010. 292 с. URL: https://www.zoology.dp.ua/wp-content/downloads/pahomov/PA_10_04.pdf
1. Корж О. П. Етологія тварин: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2018. 235 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/2167035/grant/>
2. Ігнатенко І.А. Етологія: Навчальний посібник. Черкаси, 2009. 96 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/432/1/ETOLOGY1.pdf>
3. Доценко В. В. Зоопсихологія : навчальний посібник. Харків: МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ., 2019. 240 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6568/Zoopsykh_olohiia_navchalnyi%20posibnyk_Dotsenko%20V_2019.pdf?sequence=1&isA
4. Яцина О.Ф. Зоопсихологія: Навчально-методичний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2010. 144 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26263/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%96%D0%B7%20%D0%B7%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97.pdf>
5. Основи біобезпеки та благополуччя тварин / Недосеков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є. Ніжин, 2021. 252 с. URL: https://www.apd-ukraine.de/images/2021/Biosicherheit_und_Tierwohl/09%D0%9A%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%D0%91%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83%D1%87%D1%87%D1%8F%D0%91%D1%96%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B02021%D0%94%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf
6. Христюк О. Л. Психологія девіантної поведінки: навчально-методичний посібник Львів: ЛьвДУВС, 2014. 192 с. URL:

<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/380/1/%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BA%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%20%D0%B4%D0%B5%D0%B2%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B8.pdf>

7. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text>
8. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>